

Giver Bamse og Kylling børn adfærdsproblemer?

Kommunelege II Carsten Obel, e-mail. co@soci.au.dk
afdelingslæge Tine Brink Henriksen,
sundhedsplejerske Elisabeth Skajaa,
klinisk assistent Karen Markussen Linnet,
kursusreservelæge Søren Dalsgaard,
professor Per Hove Thomsen & professor Jørn Olsen

Skejby Sygehus, Perinatal Epidemiologisk Forskningsenhed,
Gynækologisk Obstetriske Afdeling, Børne- & Ungdomspsykiatrisk
Hospital, Risskov, og
Aarhus Universitet, Center for Epidemiologisk Grundforskning

Der er sikkert gode grunde til at begrænse børns tid foran fjernsynet. At se fjernsyn er fysisk inaktivt, og et mere aktivt samvær med forældre og jævnaldrende kan formentlig udvikle barnets sociale kompetencer bedre end tv.

Der er dog begrænset viden om, hvorvidt det at se fjernsyn i sig selv kan påvirke barnets psykiske udvikling, og hvor grænsen eventuelt går for skadeligt fjernsynskiggeri. Derfor vakte en nyligt publiceret undersøgelse [1] en del opmærksomhed. Den omfattede 1.200 amerikanske børn. I undersøgelsen fandt man en sammenhæng mellem antal timer dagligt foran fjernsynet for knap 2-årige og knap 4-årige og risikoen for en samling udvalgte adfærdsproblemer i 7-9-års-alderen. Forældrene besvarede spørgsmål om, i hvilken grad børnene kunne karakteriseres som dårligt koncentrerede, rastløse, forvirrede, impulsive og tvangsprægede. For hver time barnet så fjernsyn, var der 9% højere risiko for at score over 90 percentilen på dette adfærdsindeks (odds-ratio 1,09; 95% konfidensintervaller 1,02-1,16).

Resultatet blev tolket som, at tv-kiggeri øger risikoen for *attention deficit hyperactivity disorder* (ADHD), som er den amerikanske DSM-IV-diagnose for opmærksomhedsforstyrrelser og hyperaktivitetsproblemer. Der er imidlertid god grund til at tolke denne konklusion varsomt.

Undersøgelsen er baseret på amerikanske børn, som tilsyneladende ser langt mere fjernsyn end danske børn. I undersøgelsen så mere end to tredjedele af børnene to timers fjernsyn eller mere om dagen i 3-års-alderen. Forfatterne bygger deres analyser på en antagelse om, at hver ekstra time giver lige stor risikoforøgelse, men den fundne sammenhæng kan alene hvile på en effekt hos børn, der ser ekstremt meget tv.

Langtfra alle statistiske sammenhænge er kausale. At der er lige stor sammenhæng mellem timer foran fjernsyn i 2-års-alderen og i 4-års-alderen og adfærdsproblemer støtter ikke deres hypotese om påvirkninger, der griber ind i hjernens udvikling, som er helt forskellig for de to alderstrin. Desuden er et stort tv-forbrug formodentlig en indikator for en række andre

forhold relateret til genetiske og miljømæssige faktorer, som man i undersøgelsen ikke havde mulighed for at kontrollere for.

Årsagsretningen er heller ikke indlysende. Meget tyder på, at det at se fjernsyn er en af de få beskæftigelser, som kan holde børn med ADHD i ro. At placere barnet foran tv'et i mange timer kan derfor være forældrenes bedste løsning for at få hverdagen med et uroligt barn til at fungere.

Det kan ikke udelukkes, at eksponering for tv kan medføre en række adfærdssymptomer, men der synes aktuelt at være ringe grundlag for at fraråde fjernsynskiggeri i barnealderen ud fra en specifik risiko for, at barnet får opmærksomhedsforstyrrelser endelige ADHD.

Derfor bør vi nok, indtil der foreligger mere solid dokumentation, begrænse os til at rådgive om anvendelse af tv til børn ud fra almindelig, udokumenteret sund fornuft.

I forbindelse med opfølgning af den århusianske fødselskohorte på Skejby Sygehus er der longitudinelt indsamlet oplysninger om et antal børn, der svarer til børnene i den amerikanske undersøgelse. I 3-års-alderen er der oplysninger om, hvor meget tid dagligt barnet så fjernsyn alene og sammen med forældrene. Børnenes adfærd er vurderet af forældrene i 3-års-alderen, og de er fulgt til 10-12-års-alderen, hvor lærere og forældre har vurderet barnet med hensyn til adfærdssproblemer inklusive opmærksomhedsproblemer. Analyse af disse data vil kunne bidrage til vor viden om sammenhænge mellem eksponering for tv og børns psykiske problemer med relevans for danske eksponeringsniveauer.

Litteratur

1. Christakis DA, Zimmerman FJ, DiGiuseppe DL et al. Early television exposure and subsequent attentional problems in children. *Pediatrics* 2004;113:708-13.